

проблемы самореализации с уникальностью, индивидуальным творческим потенциалом личности, самоактивностью в процессе личностного роста. Обоснованы источники творческой самореализации (духовный потенциал личности музыканта, отражает степень активизации его духовных сил), ее характерные признаки (умение осуществлять художественно-творческую деятельность с целью общения через мир художественных образов) и педагогические условия формирования (создания атмосферы раскованности, эмоционального удовлетворения, в которой студенты находят радость творчества и интеллектуальных открытий). Деятельность художественных коллективов рассматривается как образовательное пространство, в котором художественный опыт и традиции народа является органической составляющей специалистов-профессионалов и интеллигентов, способных к целостному решению проблем современной жизни, к обретению гуманистических идеалов, к художественно-творческой самореализации в различных видах художественно-педагогической деятельности.

Ключевые слова: самореализация, художественно-творческая самореализация, студенты, творческие коллективы, деятельность, творчество.

The paper presents scientific and theoretical basis of artistic and creative realization of students. The analysis of scientific sources on philosophy, psychology, pedagogy, musicology, methods of teaching music and music education revealed different aspects allowed the existing interpretation of the concepts of "self-realization", "creative self". Determined that philosophers believe self-realization of complex process which is essential vital needs of individuals and has great value to society; psychologists define as holistic, systemic phenomenon, which requires research study of the properties of its structural components and connections with other mental processes; science teacher connects with problems of self uniqueness, individual creative potential, samoaktyvnistyuu in the process of personal growth. Grounded source of self-actualization (spiritual potential of the individual musician, which reflects the extent enhance his spiritual power), its characteristic features (the ability to carry out artistic and creative activities to communicate through the world of the images) and pedagogical conditions of formation (creation of an atmosphere of relaxation and emotional pleasure, which students find the joy of creativity and intellectual discoveries). Activities art groups considered as an educational space where art experiences and traditions of the people is an integral part of producing professionals and intellectuals capable of holistic problems of modern life, to acquire humanistic ideals, to the artistic and creative self in various kinds of artistic and educational activities.

Keywords: self-realization, art and creative self-realization, students, art groups, activity, creativity.

УДК 371.134+792.8+37.036

Мельниченко Д. В.

АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ПІАНІСТІВ

У статті розглянуто поняття «творча активність». Висвітлено структуру формування творчої активності в музично-виконавській діяльності студента-піаніста .

Ключові слова: активність, самостійність, фортепіанне виконавство.

Активність, як набута властивість особистості, розвивається на основі реалізації виявлення її потреб. Особистісні потреби детермінуються потребами суспільства, в якому живе людина і вплив якого постійно відчуває на собі. Потреба переходить в стан активності, коли вона усвідомлена особистістю, тобто набуває характер інтересу. Усвідомлена потреба і цілеспрямований інтерес мотивують людину до виконання дії. В свою чергу сама діяльність, що відбувається шляхом реалізації низки конкретних мотивів, стимулює свідомість, в результаті чого формується активне ставлення до діяльності.

Активність – це поняття, яке виражає сутність діяльності і протиставляється поняттю споглядальності. Т. М. Мальковська вважає, що активність проявляється в діях, за яких людина здійснює реальний вибір. На думку Т. Шамової, активність є метою, засобом і результатом діяльності. Академік Г. С. Костюк дає визначення активності як “здатність змінювати навколишню дійсність у відповідності до особистих потреб, поглядів, мети”. Як риса особистості активність виявляє себе в енергійній, ініціативній діяльності. Можна розглядати активність як ставлення людини до діяльності та готовність діяти, і тоді активність стає певною рисою характеру людини.

Аналізуючи поняття активності в педагогічному процесі, В. І. Лозова розглядає його як особистісну характеристику, яка проявляється в стані готовності і прагнення до самостійної діяльності, а також у реалізації власних дій, вибираючи оптимальні шляхи досягнення поставленої мети. У Т.І. Шамової активізація в навчальному процесі розглядається як напруження сил людини, індивідуальна мобілізація її моральних, вольових і фізичних можливостей для задоволення потреб в конкретному виді дій; саму активність вона трактує як певну якість діяльності особи. Таким чином, в педагогіці поняття активності вживається у двох значеннях: активність як стан, пов’язаний із викладенням будь-якого акту дій і активність як властивість особистості, що формується. Г. І. Щукіна підкреслює, що активність розвивається, супроводжуючи весь процес становлення особистості. Суттєві зміни активності відображаються у діяльності, а різні зміни розвитку особистості виражаються в стані її активності. Вона виділяє 3 рівні активності:

- репродуктивно-наслідувальна активність – учень не виявляє інтересу до діяльності, активність проявляється лише під дією зовнішнього стимулу. В музичному навчанні – це вивчення твору за пропозицією викладача;

- пошуково-виконавча активність – студент виявляє інтерес до діяльності і, одержавши завдання, самостійно його виконує, шукає найбільш раціональні шляхи і засоби розв’язання. В музичному навчанні – студент вивчає твір з програми, яку пропонує викладач, але сам активно відпрацьовує складні місця, розуміє зауваження педагога, активно відповідаючи на них своїм виконанням;

- творча активність характеризується не тільки активним пошуком, але і здатністю різними способами вирішувати поставлене завдання, знаходити нестандартні шляхи його розв’язання. Студент часто сам шукає і пропонує твори, що хоче заграти, (не залежно від програми навчального плану) розуміє і активно реагує на зауваження, зайнятий пошуками оптимальних шляхів відпрацювання і виконання музичного твору, охоче створює власну інтерпретацію.

І.І.Родак розрізняє відтворюючу, репродуктивну, продуктивну та творчу активність. Він стверджує, що відтворююча активність спрямована на сприйняття і розуміння, а також збереження в пам’яті і практичне використання. Репродуктивна активність пов’язана з виникаючими або поставленими в процесі діяльності питаннями. Обидва види активності поєднуються між собою. Творча активність як вищий вид діяльності характеризується ініціативою у визначенні мети, завдань, у прагненні виявити причинні зв’язки та залежності, готовності до самостійного творення нового. Тому показниками творчої активності є ініціативність і самостійність у засобах пізнання, інтерес до конкретного виду діяльності, а також активний характер самої діяльності.

Активність особистості у її динамічному аспекті – це сукупність ознак поведінки, які характеризують прагнення індивіда до дії, що проявляється через енергійність та різноманітність здійснених дій. Студент, маючи сильне бажання грати на концертній естраді, вивчає нові твори, долає технічні труднощі, опановує музичну фактуру, інтонаційно вибудовує мелодичні фрази – адже саме від рівня піаністичної майстерності і фахової підготовки залежить якість концертного виконання.

Прагнення зрозуміти людину як цілісну і дійову істоту було властиве вже першим теоретикам вітчизняної психології (К.М. Корнілов, Д.М. Узнадзе та інші). Ідея активності міцно увійшла в наукові дослідження А.М. Леонтьєва [1], С.Л. Рубінштейна [2,3,4], Б.Г. Ананьєва [5], К.К. Платонова [6].

Вивчаючи наукові праці А.М.Леонтьєва щодо проблеми формування активності, ми виявили, що активність виражається у взаємодії особистісних, вроджених (не набутих) особливостей, які прямо не входять у характеристику особистісної сфери індивіда. Вони самі народжуються в процесі активного існування особистості (49, с.225). Активність та її розвиток – за Леонтьєвим – підпорядковуються тій же формулі, яка характеризує безперервне перетворення і перевтілення людських потреб. Активний розвиток починається з того, що суб'єкт діє заради підтримки свого існування – і призводить до того, що суб'єкт підтримує своє існування для того, щоб діяти – робити справу свого життя, здійснювати своє людське призначення. Так, через активну позицію особистості, відкриваються неосяжні перспективи її розвитку.

Велике значення у становленні теорії активності мають роботи, в яких висунута гіпотеза, що активність і саморегуляція як характеристики поведінки більшою мірою мають виражати загальні властивості нервової системи. Вчений дає визначення активності: “Поняттям загальної активності об'єднується група особистісних якостей, що обумовлюють внутрішню потребу, тенденцію індивіда до ефективного освоєння зовнішньої дійсності, до самовираження відносно зовнішнього світу” [7]. Така реалізація може виражатися або в розумовому, або в руховому, або в соціальному плані через спілкування, і згідно з цим можуть бути виділені такі види загальної активності, як психічна та особистісна активність. Характеризуючи особистісну активність, необхідно враховувати три боки цього явища (за В. Небиліциним):

а) змістовна сторона як комплекс моральних і інтелектуальних спонукань (вибір музичної програми, що більш підходить студенту за художньо-технічними можливостями і темпераментом);

б) динамічна сторона як формальна характеристика діяльності, що виконує студент; (наприклад у фортепіанному навчанні процес відпрацювання твору і доведення його до можливої в певних умовах (концертний виступ) досконалості);

в) *результативна сторона* як реальне досягнення конкретної діяльності; (концерт, публічний показ виконаної роботи, готової музики інтерпретація вивченого твору).

У фортепіанному навчанні визначає: змістовна сторона як комплекс моральних і інтелектуальних спонукань, динамічна сторона як формальна характеристика діяльності, що виконує студент, результативна сторона як реальне досягнення конкретної діяльності.

Характеризуючи активність поведінки у музично-педагогічному процесі можна виділити дві головні групи ознак художньо-технічного апарату:

I група розглядає внутрішню мотивацію дії індивіда та рівень його потенційних можливостей.

II група ознак визначає ступінь інтенсивності дій, які виконує індивід. Серед них можна виділити такі як сила і швидкість, з якою проявляється пасивне та активне ставлення до діяльності у різноманітних ситуаціях.

У працях сучасних педагогів і психологів в галузі музичної педагогіки (А. Г. Болгарського, Н. Е. Ковальова, Н. І. Лисіної, Г. С. Тарасова, З. П. Морозової, Б. Ф. Райського, Н. А. Сорокіна) домінує твердження, що основним джерелом активності є усвідомлена потреба – тобто інтерес до діяльності, що реалізується через установку до активної діяльності шляхом втілення системи мотивів. Зміст активності інтегрують “внутрішні” (свої особисті “що я хочу”) і “зовнішні” (що треба суспільству) психологічні установки. В музичному навчанні – це вибір програмних творів за необхідністю для академічних концертів.

Висвітлюючи питання особистісної активності, підкреслюється, що активність виступає як спеціальна якість, яка характеризує стан суб'єкта в процесі діяльності. К.А.Абульханова-Славська, С.Л.Рубінштейн стверджують, що розуміння сутності та структури активності неможливе без виявлення джерел її виникнення, взаємозв'язку з особистісними і психічними властивостями, і перш за все – через взаємозв'язок активності з діяльністю де активність виступає стимулом діяльності, в результаті ми отримуємо необхідний продукт – виконання музики в концерті [8,9,10].

За твердженням Є.О.Ануфрієва, діяльність може бути активною тільки в тому випадку, якщо вона є реалізацією внутрішніх мотивів і потреб особистості та якщо особистість прагне повністю реалізувати в діяльності свої можливості. Якісна сторона активності відображає суб'єктивне ставлення особистості до діяльності. Звичайно, причини активності по відношенню до особистості можуть мати і зовнішній характер, але тоді активність може мати обмежений характер.

Для успішних виступів на концертній естраді музикант повинен мати високий рівень піаністичної майстерності: досконало володіти всіма технічними прийомами, віртуозно виконувати технічно складні місця, вміти диференціювати музичну фактуру, педалізувати у відповідності до стилю твору – все, що допомагає в повній мірі розкрити виконавський задум та донести до слухача зміст та сутність музичного твору.

Спираючись на дослідження і узагальнюючи вивчені праці А.Ф. Лазурського та В. Б. Небиліцина з проблеми формування активності учнівської молоді, ми розглядаємо її структуру у трьох аспектах: психологічному, діяльнісно-процесуальному, індивідуально-особистісному. До цих трьох аспектів ми додаємо ще четвертий – оціночний.

В музичні діяльності вони інтегруються:

1. Позитивна емоційна реакція на музику, бажання займатися музичним виконавством, інтерес до вивчення музичного твору.

2. Мотивація діяльності реалізована у відпрацюванні музичного твору і доведенні його до певного рівня досконалості.

3. Результатом музичної діяльності є концертне виконання вивченого твору.

4. Оцінка концертного виступу у співставленні власних вражень від виконання з відгуками педагога, друзів, публіки взагалі.

Структуру формування творчої активності у музично-виконавській діяльності ми характеризуємо(визначаємо) за 4 цими факторами:

- Інтерес – активне ставлення до пошуку об'єктів діяльності(вибір програми творів власного музичного репертуару)

- Мотивація – активує процес відпрацювання програмних творів для певного конкретного концертного виступу.

- Реалізація – виконання музичного твору на концертній естраді

- Оцінка – оцінювання власного виконання після концерту у співставленні власних вражень з відгуками друзів, викладача.

Всі вказані аспекти різною мірою пов'язані з проблемою цілісного процесу індивідуального розвитку особистості та перетворення позитивного емоціонального ставлення до музики взагалі в інтерес до активної музичної діяльності і далі через систему мотивів і установок – до спрямованої позиції суб'єкта на творче виконавське мистецтво.

Звернення до проблеми активності майбутнього вчителя музики ми розглядаємо як проекцію активності студента на його майбутню професійну діяльність. Активність необхідно визначити як рушійну силу, «опорний механізм» творчих дій людини, які спрямовані на рішення стратегічних та тактичних завдань, що ставить перед нею її професія. Педагог-музикант перш за все повинен бути всебічно обізнаним в творчості різних композиторів, має знати багато музики, а виконавець вміти – грати багато різної музики.

Переходячи до аналізу творчої активності, необхідно в першу чергу визначити специфіку музичної педагогічної діяльності, ті вимоги, які висуваються до вчителя музики професією, ій виявити риси особистості, які, трансформуючись в професійні якості вчителя музиканта, допомагають формуванню та розвитку його музично-виконавської майстерності. Важливе значення має система опанування знань і оволодіння різними музично-виконавськими видами діяльностями, а також взаємозв'язок знань, вмінь та навичок у піаністичній майстерності викладача-музиканта. В своїй роботі вчитель-музикант спирається на провідні ідеї педагогічної науки, що формує потребу в самостійній пізнавальній діяльності і сприяє міцному засвоєнню виконавської компетентності, її мобільності та трансформації. Підсумовуючи навчальну діяльність і особистий педагогічний

досвід, набутий в результаті поглиблення та систематизації загальних і спеціальних знань їх реалізації, закріплюється стійка професійна спрямованість музичного викладача.

Основною спонукальною силою формування творчо-виконавської активності студентів є такі мотиви як:

- захопленість музичним мистецтвом виражена у творчому сприйнятті, виконанні і імпровізуванні на фортепіано;
- потреба в самовираженні через музику: виступи на естраді з музичними творами програвання репертуару та з власними доробками і імпровізаціями;
- прагнення до самовдосконалення, яке пов'язує емоційні і вольові якості особистості вчителя з його працездатністю та цілеспрямованістю : досконалість виконавської діяльності.

Показником професійної активності є самостійність , що завжди виявляється в індивідуальній формі. Вона тісно пов'язана з іншою особистісною якістю, такою як ініціативність. Ініціатива з'являється перш за все в прагненні виконувати нові, все більш важкі завдання. В психолого-педагогічній літературі ініціатива трактується як особлива форма особистісної активності. К. А. Абульханова-Славська визначає ініціативу як: "вираження збуджень і бажань, мотивів суб'єкта" (1, с.109). Вияв студентами ініціативи в процесі вибору програмного репертуару та відпрацювання творів допомагає успішній творчій організації професійно-педагогічної підготовки, тобто це один з проявів активності її вторинний аспект .

Найвищим рівнем професійної активності майбутнього вчителя є його особисте творче ставлення до музично-професійної діяльності. Однією з форм професійної активності є особистісно-творча позиція в музиці. Психологи визначають її як особистісне утворення, засіб самовизначення в музичному мистецтві, узагальнений на основі важливості музично-художніх цінностей, що задовольняє актуальні музичні потреби даної особистості. В більш конкретному вираженні особистісно-творча позиція майбутнього педагога – це відносно стабільна система, в якій визначені певні цілі та норми, а також засоби реалізації висунутих професійно значимих завдань.

Всі структурно-змістовні критерії активності студента-музиканта відображають творчу сутність особистісного утворення. В зв'язку з цим розвиток кожної якості має бути основою активності студента в процесі його педагогічної і музично-фахової підготовки. Наукові дослідження сьогодення мають тенденцію до переходу від розробки загальної теорії творчості до знаходження шляхів навчання через творчу діяльність.

Психолого-педагогічні дослідження Л. С. Виготського, С. У. Гончаренка, Ю. М. Кулюткіна, В. І. Лозової, С. О. Сисоєвої, В. О. Сухомлинського, Г. І. Щукіної, та ін. дають ґрунтовну підставу вважати: визначальною якістю творчої особистості є її творча активність, що розглядається як інтегративна характеристика особистості, в якій, з одного боку, відображені нові глибокі утворення в структурі особистості (творчі потреби, мотиви, установки), а з іншого – знаходять якісні зміни в діяльності, яка стає цілеспрямованою, продуктивною.

Творча активність як характеристика особистості педагога-музиканта дістала психологічне обґрунтування в працях Б.Г.Ананьєва, О.О.Бодальова, О.Г.Ковальова, Г.С.Костюка, О.М.Леонтьєва, С.Л.Рубінштейна, та багатьох інших. Формування творчої особистості можливо в умовах особистісно орієнтованого навчання. Сучасні вимоги до реалізації особистісно орієнтованого навчання сформульовані в працях К.О.Абульханової-Славської, Л.І.Анциферової, І.Д.Беха, Є.В.Бондаревської, В.В.Давидова, С.В.Кульневича, В.О.Моляка, С.Д.Максименка, та інших.

Вагомий внесок у теорію та практику формування творчої активності особистості засобами музичного мистецтва внесли О.А.Апраксіна, Л.А.Баренбойм, Н.О.Ветлугіна, Б.Л.Яворський та інші, які вважали предмети музичного циклу ефективним засобом творчого розвитку особистості. Але проблема формування творчої активності студентів у процесі вивчення музичних дисциплін залишається неналежно розкритою саме для вищої освітньої ланки.

Ускладнення завдань і способів вирішення проблеми музично-педагогічних кадрів обумовлюють потребу в теоретичному обґрунтуванні творчої активності як важливої характеристики професіоналізму сучасного вчителя музики, створення необхідних умов реалізації особистісно-орієнтованого навчання в практиці фортепіанних класів вищої педагогічної школи та експериментальній перевірці шляхів і методів навчального процесу майбутніх педагогів-музикантів, що дозволяють подолати суперечності в реалізації музичної освіти.

Ефективність розвитку творчої активності студентів у процесі особистісно-орієнтованого навчання у ВНЗ при вивченні індивідуальних музичних дисциплін буде протікати успішно, якщо забезпечити комплексний підхід до організації навчального процесу та дотримання таких умов: - орієнтація на розвиток музичної активності студента відповідно до індивідуальних можливостей та здібностей;

- наявність стійкої позитивної мотивації в активності музичної діяльності (виконання, імпровізування);

- постановка дидактичних завдань у формі структурування навчальної інформації у вигляді проблемо виконавської ситуаційної моделі з залученням імпровізаційних форм;

- пропонування творчих завдань з імпровізування на фортепіано – дома, в класі, на сцені ;

- створення освітнього середовища, яке забезпечує студенту вільний вибір імпровізаційних вправ для розвитку його виконавської майстерності;

- виявлення індивідуальних умов психологічного комфорту і ситуації успіху перед концертом і під час виступу на естраді.

Вивчення й аналіз наукової літератури дозволяє говорити про різні аспекти щодо визначення сутності понять “активність”, “творча активність” і їх взаємозв’язок з самостійністю та ініціативністю. Активність трактують як провідну рису людської особистості (М. О. Лазарев, В. І. Лозова); здатність людини до свідомої трудової й соціальної діяльності (С. У. Гончаренко); діяльний стан розуму, почуттів і волі (Л.П.Арістова); умову й момент реалізації особистісних потреб (Ю.Л.Воробійов); якість ставлення людини до життя й діяльності (В.О.Сухомлинський); одну із властивостей особистості, а також посилену, енергійну діяльність (Л.В.Кондрашова); готовність до оволодіння знаннями (Н.О.Половнікова); вольовий стан, для посилення пізнавальної роботи (Р.А.Нізамов); прагнення мобілізувати морально-вольові зусилля на досягнення цілей пізнання (Т.І.Шамова) та інші.

У трактуванні визначення “творча активність” існує декілька підходів:

- особистісний – складна, комплексна характеристика особистості;

- діяльнісний – інтегративна категорія, що перетворює діяльність у творчий процес;

- особистісно-діяльнісний – коли активність є важливою характеристикою діяльності творчої особистості, що забезпечує професійне зростання .

Різні погляди щодо визначення сутності творчої активності підтверджують складність досліджуваного феномена, інтерес багатьох дослідників до його вивчення, бажання виділити різні сторони цього утворення. Поняття “творча активність” вказує на найвищий рівень активності суб’єкта в діяльності найвищого рівня (творчого) з властивостями творчого процесу. Творчій активності притаманні такі характерні особливості: спонтанність, незапланованість, мимовільність, недоцільність, безкорисливість. Вона зумовлюється об’єктивними та суб’єктивними чинниками і має ознаки: новизна, оригінальність (стиль, багатство індивідуальної натури), комунікація (самовираження, самореалізація), ціннісність (продуктивна позитивність, соціальна й особиста), надситуативність, гуманістична моральна спрямованість.

Творча активність є дослідницькою, що виявляється у знаходженні нового для постановки і вирішення проблем оригінальним способом. У нашому дослідженні ми виходимо з того, що творча активність студента – це складне особистісне утворення, що виступає умовою й результатом музично-педагогічної діяльності, забезпечує нестандартний підхід і творче вирішення професійних завдань.

Таким чином, проаналізувавши наукові праці вітчизняних та зарубіжних психологів, ми визначаємо активність – як провідну рису особистості, що характеризується спрямованістю певних дій на творчу роботу, зокрема, на виконавське мистецтво. Творча активність студента – це складне особистісне утворення, що виступає умовою й результатом музично-педагогічної діяльності, забезпечує нестандартний підхід і творче вирішення професійних завдань:

- технічна робота над музичним твором;
- створення імпровізацій-вправ на певний вид техніки з метою його опанування;
- імпровізування «в стилі» - для кращого розуміння композиторського письма;
- створення в жанрі твору який вивчається власних імпровізаційних ескізів (мазурка фуга полонез і т.д.)

Творча активність має багатокомпонентну структуру: включає в себе мотиваційний компонент, пізнавально-операційний, компонент реалізації творчих здібностей, емоційно-вольовий та оцінний.

Визначення і розкриття змісту педагогічної установки базується на теорії установки, яка розроблена в психологічних працях Д. Н. Узнадзе та його послідовників. За Узнадзе, установка – позасвідомий, цілісний стан особистості, що характеризується готовністю до певної активності. Установка виникає на основі потреб, але сама нею не є, вона формується під впливом викладача і пов'язана з усвідомленням студентом певних цілей та завдань, а також із розумінням їх відповідності своїм схильностям та прагненням. Така попередня установка є основою педагогічного заохочення мотивації усього навчального процесу і проявляється в активізації професійно важливих природних стимулів та в постановці нових цілей і завдань діяльності, а також в налагодженні стійких зв'язків між музично - спеціальними і психолого-педагогічними дисциплінами. Викладач повинен зацікавити учня. Часто учню не подобається музика тому, що він не розуміє її, не бачить всього того, що закладено в тексті. З цією проблемою має допомогти викладач, щоб студенту стало зрозуміло. Розказати про твір: форму, ідею, допомогти зі складними місцями і т. д.

Творча активність майбутнього педагога в музично-педагогічній діяльності виявляється у винахідливості, оригінальності, відмові від стереотипності, творчій уяві, асоціативному мисленні, інтуїції, емпатії, культурі почуттів і натхненні. Творча активність у процесі занять музикою виявляється в самостійній музично-виконавській діяльності у розкритті власного репертуару.

Література

1. Назимов Р. Дидактические основы активизации учебной деятельности студентов / Р. Назимов. – Казань: Изд-во Каз. ун-та, 1975. – 302 с.
2. Педагогическая энциклопедия / Под ред. А.И. Каирова, Ф.Н. Петрова. – М.: Советская энциклопедия, 1965. (Энциклопедия. Словари. Справочники). – т. 2. 1965. – 911 с.
3. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос [та ін.] / За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 1997. – 349 с.
4. Перельман Н.Е. В классе рояля / Н.Е. Перельман. – Л.: Музыка, 1981. – 114.
5. Арчажникова Л. Г. Профессия - учитель музыки: книга для учителя / Л.Г. Арчажникова. – М.: Просвещение, 1984. – 111 с.
6. Олексюк О. М. Музична педагогіка: навч. посіб. / О.М. Олексюк. – К.: КНУКіМ, 2006. – 188 с.
7. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей / Б.М. Теплов. – М.: АПН РСФСР, 1947. – 334 с.
8. Теплов Б.М. Избранные труды: [в 2-х т.] / Б.М. Теплов. – М.: Педагогика, 1985. – Т.1 – 328 с.
9. Алексеев А. Д. З історії фортепіанного мистецтва. Хрестоматія. – Київ, 1974. – 249 с.
10. Ростовський О.Я. Методика викладання музики у початковій школі: навч.-метод. посібник / О.Я. Ростовський. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 216 с. – [2-е вид., доп.].

References

1. Nazimov R. Didakticheskie osnovi aktivizatsii uchebnoy deyatel'nosti studentov / R. Nazimov. – Kazan: Izd-vo Kaz. un-ta, 1975. – 302 s.
2. Pedagogicheskaya entsiklopediya / Pod red. A.I. Kairova, F.N. Petrova. – M.: Sovetskaya zntsiklopediya, 1965. (Entsiklopediya. Slovare. Spravochniki). – t. 2. 1965. – 911 s.
3. Pedagogichna maysternist: Pidruchnik / I.A. Zyazyun, L.V. Kramushchenko, I.F. Krivonos [ta in.] / Za red. I.A. Zyazyuna. – K.: Vishcha shk., 1997. – 349 s.
4. Perelman N. Ye. V klasse royalya / N. Ye. Perelman. – L.: Muzyka, 1981. – 114.
5. Archazhnikova L. G. Professiya - uchitel muzyki: kniga dlya uchitelya / L.G. Archazhnikova. – M.: Prosveshchenie, 1984. – 111 s.
6. Oleksyuk O. M. Muzichna pedagogika: navch. posib. / O.M. Oleksyuk. – K.: KNUKiM, 2006. – 188 s.
7. Teplov B. M. Psikhologiya muzikalnikh sposobnostey / B.M. Teplov. – M.: APNRSFSR, 1947. – 334 s.
8. Teplov B.M. Izbrannye trudy: [v 2-kh t.] / B.M. Teplov. – M.: Pedagogika, 1985. – T.1 – 328 s.
9. Alekseev A. D. Z istoriji fortepiannogo mistetstva. Khrestomatiya. – Kijiv, 1974. – 249 s.
10. Rostovskiy O. Ya. Metodika vikladannya muziki u pochatkoviy shkoli: navch.-metod. posibnik / O. Ya. Rostovskiy. – Ternopil: Navchalna kniga – Bogdan, 2000. – 216 s. – [2-e vid., dop.].

В статье обсуждается концепция творческой деятельности, в частности, структура ее формирования в музыкальном исполнении студента-музыканта в процессе обучения игре на фортепиано. Предметом исследования является вопрос о личной деятельности, служащей особым качеством, которое характеризует состояние студента во время его исполнения. В исследовании проанализирована научная литература, в которой предлагаются различные аспекты определения природы понятий «активность», «творческая деятельность» и их связь с инициативой.

Ключевые слова: активность, независимость и исполнение на фортепиано.

The article discusses the concept of creative activity. In particular, the structure of formation of creative activity in music performance of a student major in piano. The subject of the study is the issue of personal activity serving as a special quality that characterizes the state of the student during the activity. Scientific literature that suggests the different aspects to determine the nature of the concepts of "active", "creative activity" and their relationship with autonomy and initiative were analyzed in the study.

Keywords: activity, independence and piano performance.

УДК 378.016 : 78

Остапенко Н. І.

ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті висвітлено сутність та зміст понять «професійна компетентність», «методична компетентність» майбутнього учителя музичного мистецтва; розглянуто різні наукові підходи щодо їх визначення. Розкрито структурні компоненти методичної компетентності педагога-музиканта. Обґрунтовано систему педагогічних умов для формування методичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Ключові слова: професійна компетентність, методична компетентність, структурні компоненти, педагогічні умови, майбутній учитель музичного мистецтва.

Стратегічні пріоритети політики в освітній галузі спрямовують вищі навчальні заклади на підготовку освічених, інтелектуально зрілих, кваліфікованих фахівців із високим рівнем професійної компетентності, здатних оперативно реагувати на будь-які зміни в